

բացաւ իր ձեռքերը եւ հրաւիրեց որ ան գայ իրեն, «Եկէ՛ք ինձի բոլոր յոգնածներ եւ բեռնաւորներ, եւ ես պիտի հանգստացնեմ ձեզ» (Մատթէոս 11:28):

Ով հաւատացեալ, կը հաւատա՞ս խաչի զօրութեան: Կը հաւատա՞ս Աստուածորդիի խօսքին: Համոզուա՞ծ ես որ հոգեւոր փրկութեանդ համար Յիսուսի օգնութեանը պէտք ունիս: Լայն բաց

միտքդ ու հոգիդ եւ անկեղծ ու սրտագին աղօթքով խօսէ Աստուծոյդ եւ խնդրէ որ նոյն լուսաւոր տեսիլքը քեզի ալ շնորհուի նման երուսաղէմաբնակ ժողովուրդին: Լեցուէ՛ք երախտագիտութեան զգացումներով եւ պաշտէ՛ք Աստուածորդին զՅիսուս Քրիստոս: Ամէն:

ՇԱՀԷ Ա. ՔՀՆՅ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ

ԻՆՉՈ՞Ւ Կ'ԱՊՐԻՄ...

ԻՆՉ Է ԿԵԱՆՔԻՍ ՆՊԱՏԱԿԸ

Աստուածաշունչը մեր հարցերուն ու պրպտումներուն ամբողջակա՛ն պատասխանն ու լուծումը չէ, այլ մեր կեանքի հարցումները խթանողն է: Յիսուս Քրիստոս եւ իր Աւետարանն է միակ եւ նշմարիտ լուծումը արդի մարդուն կննդոտ հարցերուն: Ինքնախօսութիւնը բաւական չէ արդիւնաւորելու օրակարգային որեւէ հարց: Ամենէն հարցասէր միտքը գոհացնող բացատրութիւնները՝ Խաչեցեալին կեանքով եւ Անոր լոյսով կը բանան իրենց դռները: Օրինակ.- Ներելու իրողութիւնը:

Մարդկային կեանքի ամենէն դիւրին եւ ամենէն դժուարին հարցերէն մին է: Բոլոր անոնք, որոնք կը սխալին գերագոյն հարցերու մէջ, ոչ թէ արժանի են Քրիստոնեայի մը ատելութեան, այլ կարեկցութեան:

Մարդկային միտքը ակնադրիւր մըն է հարցումներու: Սակայն կայ մեծ հարցում մը, որ գրեթէ զբաղեցուցած է բոլոր կրօնները: Այդ հարցումը պէտք չէ որ լքէ մեզ, որովհետեւ իր կարեւորութեամբ կը գերազանցէ բոլոր աշխարհի հարցերը: այդ հարցումը՝ մեր հոգիին, մեր սրտին հարցումն է...

Ինչո՞ւ կ'ապրիմ..., ի՞նչ է կեանքիս նպատակը...:

Նման հարցումի մը առջեւ, կ'ըսէ Բասգալ իմաստունը. «Անտարքեր մնալու համար, պէտք է որ մարդուն մէջ ամէն զգացում՝ մարած ըլլայ»:

Մարդ, ինչո՞ւ ուրիշ արարածներէն տարբեր է եւ անոնց չի նմանիր: Ինչո՞ւ անոր սրտին ու հոգիին մէջ դժուարահասկնալի հարցեր կը ծնին ու կը տանջեն զինք: Որովհետեւ մարդ միայն հողէ չէ շինուած, ան միայն միսէ, ջիղէ եւ ոսկորէ չէ՛ կազմուած, այլ անոր ռնգունքներուն կենդանութեան շունչ փչեց Արարիչ Աստուած. ու «Մարդ կենդանի հոգի եղաւ» Ծննդոց Բ. 7:

«Հոգի» բառը կը նշանակէ ու կը յայտնաբանէ այդ անտեսանելի գործօն զօրոյթը, որ կը շարժէ մարդկային ընկերային մշակութային, գաղափարական եւ քաղաքական ընթացքը, ըմբռնումը եւ կամեցողութիւնը: Մարդկութիւնը ունի իր հոգին, եւ այդ հոգին Աստուծոյ հետ իր ունեցած սուրբ հաղորդութիւնն ու աղօթքն է: Մարդ արարած մարմին եւ հոգի, սակայն իրապէս մէկ են: Մարդկային մարմինն ու հոգին Աստուծոյ կամփին արտայայտութիւնն է: «Հոգի» բառը կ'ակնարկէ մարդկային կեանքին եւ անոր ընդհանուր անձնաւորութեան: «Հոգի» նաեւ կ'ակնարկէ մարդու ներքին սկզբունքը եւ համոզումը:

Մարդ, Աստուծոյ կը բանայ ծախքերը իր հոգիին: Արթնցած մարդ՝ լուսաւորուած միտք կամ պայծառացած հոգի է: Հոգեկանը իրականութեան գործօն արտացոլացումն է, որ կ'իրագործուի բարձրագոյն էակներու՝ մարդկութեան մէջ: Հոգին կ'երգէ երբ կը տառապի, որովհետեւ տառապիլը սիրել է: Մարդ բաղադրութիւնն է նիւթի եւ հոգիի, մահուան եւ յաւերժութեան: Սուրբ Հոգիին կարեւորութիւնը Անոր աստուածաբանական յատկանիշները չեն, այլ Անոր դէ՛րը մեր կեանքին մէջ: Սուրբ Հոգին Յիսուսը Փոխարինողն է Անոր երկրաւոր բացակայութեան ընթացքին -- Յովհ. ԺԴ. 16,26: Սուրբ Հոգին եկեղեցւոյ անդամներուն միջեւ անփակտելի այն շաղախն է, որ սրտերն ու հոգիները եղբայրութեան եւ ծառայութեան հոգիով իրարու կը գօղէ: «Մարդուս հողանիւթ բնութեան մէջ աստուածային պատկերը խառնուած է», կ'ըսէ Հայ Շարականոցը:

Ի՞նչ է այդ խորհուրդը, գաղտնիքը եւ գաղափարը, որ մարդկային սրտին կրնայ տալ երջանկութիւն եւ խաղաղութիւն: Մարմնական Հաճոյքն ու գուարնութիւնը միայն կ'սխալեցնեն, խաբկանք եւ անբաւարար՝ մարդկային սրտին եւ հոգւոյն: Ի՞նչ էր Յիսուսի հոգեկան ակնկալութիւնը որ Իրեն շնորհեց երջանկութիւն եւ հոգեկան խաղաղութիւն: Անոր մեծագոյն երջանկութիւնը կը կայանար Իր պարտականութեան գործադրումին մէջ: Յիսուս աշխարհ եկաւ Իր առաքելութիւնը կատարելու, ու սիրով եւ յաղթականօրէն լրացուց ու վերջնականօրէն իրագործեց: Չկայ աւելի մեծ երջանկութիւն, քան պայքարիլ ու տառապիլ ճշմարտութեան համար:

Ճորն Ուաշինկոյըն Գարվրի Տապանաւարին վրայ գրուած է.

«Կրնար ըլլալ մեծահարուստ ու համբաւաւոր, սակայն չփնտռեց փառք:

Ան գտաւ երջանկութիւն եւ գոհացում ծառայելով եւ օգնելով համայն մարդկութեան»:

Երջանկութիւնը՝ աշխատութեան, ծառայութեան եւ անձնագոհութեան մէջ կը գտնուի: Երջանկութիւնը մարդ արարածին իր Արարչին հետ ունեցած ուղիղ, մտերիմ եւ յարատեւ յարաբերութեան մէջ կը կայանայ: Երբ դադրինք մեր անձը կեանքին կեդրոնական տեղը դնելէ, առաջին քայլը առած կ'ըլլանք դէպի երջանկութիւն:

«Աստուած խոտովութեան Աստուածը չէ, այլ խաղաղութեան» .. Ա. Կորնթ. ԺԴ. 33: Աղօթքը խնդութեան, խաղաղութեան եւ գոհութեան բխումն է դէպի լաւագոյնը: Աղօթքը տրտմութեան տարակուսանքներու եւ վիշտերու հրաժարադեղ սփռփսանքն է: Աղօթքը հեգ ու թեան, անբարկութեան, անյիշաչարութեան եւ սիրոյ բխումն է: Աշխարհ չընդունեցաւ Խաղաղութեան Իշխանը, մերժեց զԱստուած ու իր երեսը դարձուց պատերազմի չաստուծոյն: Միլիոնաւոր անմեղներ կը գոհուին անողոք Մարսին, ու չեն կրնար յագեցնել անոր արիւնարբոյ պապակը: Այս հողագունդին վրայ երկրաւոր իրերն ու էակները իրարու հետ սերտ աղերս եւ առընչութիւն ունին, միութիւն մը կը կազմեն եւ դաշնակցութիւն մը որ իմաստ կու տայ կեանքին եւ գեղեցկութեան: Մինչեւ որ Աւետարանի եղբայրասիրութեան ոգին չհաստատուի մարդոց մէջ, երջանկութիւն եւ խաղաղութիւն չեն կրնար գտնել: Եթէ աշխարհի մեծերը պատերազմներու համար յատկացուցած պիւտեղէն խաղաղութեան յատկացնէին եւ կամ այսօր տրամադրեն, աշխարհի պատկերը առնուազն կը փրկուի:

Գիտութեան կղերականները կ'ըսեն թէ՛ գիտութիւնը ուրախութեան դեղահատը

գտած է: Սակայն՝ ցարդ երջանիկներու թիւը չէ անած: Բայց թշուառներու եւ անօթիներու տոկոսը աւելիով բազմացած: Ուրախը կը մոռնայ թշուառը, ուժովը կը խորհի եզմել տկարը: Մեզմէ շատերը փոխանակ անօթին ու աղէատը կերակրելու, կուշտ մարդը կը յղիացնեն, փոխանակ սգաւորը միտքարելու, ուրախ մարդը կ'երջանկացնեն, փոխանակ որբին արցունքը սրբելու, բարեկամներու խրախնամք կը սարքեն: Վշտին մէջ՝ ա՛յ աւելի մեծ է մարդ քան հանոյժի կամ ուրախութեան: Տառապանքի ու կսկիծներու կեանքէն է որ կը ծնի ամենէն վսեմ, ամենէն բարձր կեանքը: Հաւատացեալը աղօթքի մէջ արեւ կը հաւաքէր, ապա սփռելու գայն իր ժողովուրդին մէջ իբր լոյս եւ իբր ուրախութեան ծաղիկ: Կեանքի ուրախութիւնը մեծապէս առընչութիւն ունի զոհողութեան հետ: Ոչ մէկ կրօնքի եւ ոչ մէկ գրականութեան մէջ հոգեկան ուրախութիւնը այսօր ակնհայտ է ու խօսուող, որքան Քրիստոնէութեան մէջ: Կեանքի անանց ուրախութիւնը եւ ոչ թէ ոսկի մետաղին շողարձակումը մարդ արարածը պիտի երջանկացնէ, այլ իր անձնագոհողութիւնն ու անձնուրացութիւնը:

Քրիստոնէութեան առաջին դարերուն, Ս. Կիպրիանոս, այսպէս կ'ըսէր հեթանոս գիտուններուն.

«Մեծ բաներ չենք բարբառիր, այլ՝ մեծ բաներ կ'ապրինք»:

«Աւետարանը միայն խօսում է չքարոզուեցաւ ձեռքի, այլ նաեւ գորութիւնով» -- Ա. Թեա. Ա. 5: Յիսուսի վերջին պատուիրանը աշակերտներուն, «սպասել» էր Երուսաղէմ քաղաքին մէջ՝ «Մինչեւ որ գորութեամբ զգեստաւորուիք բարձունքներէն»: Սուրբ Հոգւոյ խոստումը ոչ լեզուներով եւ ոչ ալ կրակով էր, այլ՝ գորութեամբ: Ազգերու կեանքին մէջ կան թուականներ, որոնք ոչ միայն

նականագրական դեր մը կ'ունենան, այլ եւ կը վնոեն ժողովուրդներու գոյութեան իրաւունքը կամ մահը: Հայ միտքը մեր սրբազան թարգմանիչներու «եւ Սուրբ Հոգւոյ ձեռամբ», ասկէ 15 դարեր առաջ քաղաքակրթութեան սեղանին վրայ բերաւ իր իմացական եւ բարոյական թանկարժէքը, զոր ոչ ոքի եւ ոչ ալ դրամի գորութեամբ կարելի չէ ձեռք բերել:

Ուստի՝ մեր ուղին փնտռենք այն բացառիկ գորութեան մէջ, որ աստուածային առաջնորդութիւն կ'ըսուի: Զօրութեան եւ յաղթանակի (Յարութեան) այս անդամադրելի ուժը չի կրնար յերիւրածոյ, պատրանքային, ինքնախաբէական դէպքի մը արդիւնք ըլլալ աշխարհի բոլոր ազգերուն մէջ: Յիսուսի Աւետարանը՝ Եկեղեցին, հայութեան միութեան եւ գորութեան ամրապնդիչ հոգե-կրօնական կոռուան է: Հաւատքը, առարկայական գորութեան մը ներշնչումն է:

Լոյսը մեր կեանքին, իմաստն է մեր գոյութեան, աղբիւրը մեր գորութեան, եւ գաղտնիքը մեր յաւերժութեան: Ամենէն ուժգնագեղեցիկ գորութեան աղբիւրը -- Պենտեկոստէի Յիսուս Քրիստոսի շնորհած Սուրբ Հոգին է: Աշխատանքը երբ նպատակ դառնայ, հեթանոսական կոապաշտութիւն կ'ըլլայ: Աշխատանքը՝ ինքն իրեն նպատակ դառնալու չէ: Հաւատք, յոյս եւ սէր բառերն են, որոնք մարդուն կեանքին ինքնութիւն եւ նպատակ կու տան, այլապէս մարդուն կեանքը կը պարպուի իր իմաստէն: Եթէ մամոնան նպատակ դարձաւ, պաշտամունքի առարկայ, ինչպէս ներկայիս կը տեսնուի, այդ ուրացութիւնն է Աստուծոյ: Միայն նիւթական հզօրանքը առանձին, զուտ փորձութիւն է եւ աննպատակ վատնում է կեանքին: «Մրցանքի վազ մըն է հաւատացեալին կեանքը ու ասպարէզին ծայրը պէտք չէ

տեսնէ ան, զինքն իրեն քաշող որեւէ ուրիշ պատկեր՝ բացի Քրիստոսի լուսափայլ Դէմէնէն։ Անո՛ր մտածումը, Անո՛ր սէրը միայն պէտք է ուղղութիւն տան իր կեանքի տնտեսութեան» -- (Թորգոմ Արք. Գուշակեան)։

«Աստուած կամեցաւ մեզ վերստին ծնիլ՝ որպէս զի Իր ճշմարիտ նպատակը յայտնուի, որովհետեւ կ'ուզէ որ մենք Իր նոր ստեղծագործութեան առաջին պտուղները ըլլանք» -- Յակոբոս Ա. 18։

Եկեղեցիին կոչումն ու նպատակն է ներքին, հոգեւոր վերածնութիւնը, «նոր արարած» դառնալու իրողութիւնը։ Նպատակը կ'իրագործուի հինգ ազդակներով. 1. Բաժնութիւն, 2. Կամք, 3. Խոհեմութիւն, 4. միջոց եւ բնոյթ։ Կեանքիդ նպատակը, սրտիդ խորերուն մէջ թաղուած հաւատքի հունտերուն համբերատար եւ հետեւողական փնտռումն է։ Այդ հունտերը մշակելով, կրնաս գեղեցիկ ծառայութիւններ մատուցանել, ուրիշներու օգնել, եւ զանոնք սիրել ու մխիթարել։ Կեանքի մէջ նպատակ չունեցող մարդը անանուն մարդն է։ Արեւմտեան, արեւելեան վրայ մեզ շրջապատող զանազան հոսանքները կէտ նպատակ դարձուցած են քայքայել Քրիստոնէութիւնը։ Մարդու՝ կեանքի ընթացքին պրկուած աշխատանքն ու պրպտումները ուրիշ նպատակ չունին եթէ ոչ իր մարմնական՝ զգայարանական հանդիմանքը եւ վայելքները։ Ֆիզիքական պահանջներու գոհացումը պէտք է նկատուի կեանքը պահպանելու միջոցը եւ ոչ անոր նպատակը։ Համաշխարհային դաւադրութիւն մը կայ որուն նպատակն է բնաշնչել առաջնակարգ կրօնները։ Հագուստը կամ կերակուրը միջոց մըն է եւ ոչ նպատակ։

Մարդու գոյութիւնը եւ պատմութիւնը պատահական եւ աննպատակ իրողութիւններ չեն։ Տիեզերքը կոյր

փոթորկումներու ակնթարթի մը գոյացութիւնը չէ։ Մարդկային կեանքը առանց անմահութեան՝ անիմաստ ու աննպատակ գոյութիւն մըն է։ Կեանքը նպատակ մը հետապնդել է, պայքար մըն է կատարելութեան հասնելու։ Կեանքը ինքնանպատակ, ինքնավարեան իրողութիւն մը չէ։ Անհունութեան մէջ խարխարող աննպատակ երթ մը չէ։ Աստուած է ամէն ինչի նախասկիզբ եւ աշխարհի գոյութեան պատճառը, գերբնական եւ գերզգայական էակը։ Քրիստոնեայի մը կեանքին նպատակը, նմանիլ է Յիսուս Քրիստոսի։ Նախ Անոր նախատիմին, խոնարհութեան, ծառայասիրութեան եւ հալածանքին, ու միայն յետոյ անոր յաղթանակին։ Պօղոս առաքեալ կը յանձարարէ ըսելով. «Ճանչնալ Քրիստոսը, Անոր յարութեան գօրութիւնը, եւ Անոր չարչարանքներուն մասնակից դառնալ՝ Անոր մահուան օրինակը իմ վրաս առնելով, որպէս զի ես ալ արժանի ըլլամ մեռելներէն յարութիւն առնելու» -- Փիլիպ. Գ. 10-11։ Մարդկութեան հոգին ու խիղճը ցնցելու նպատակաւ Յիսուս Քրիստոս կը գոհարբէ Իր Անձը, ու ո՛չ ցուցամոլութեան համար։ Մեր գոյութեան եւ էութեան նպատակը աստուածանման ըլլալ է, այսինքն, նման Իր սիրոյն, գթութեան եւ ողորմութեան։

Աստուծոյ նպատակը, մտադրութիւնը կամ դիտաւորութիւնը կը գլէ կ'անցնի մարդկային տրամաբանութիւնը եւ բանականութիւնը։ Մտածող, զգացող եւ որոնող մարդկային հոգին կը հարցնէ. «Ինչո՞ւ կ'ապրիմ, ո՞ւր կ'երթամ, ի՞նչ է կեանքին էութիւնն ու նպատակը»։ Արուեստն ու գիտութիւնը պատասխան չունին, որովհետեւ անոնք հոգեկան իսկութիւն եւ էութիւն չեն, այլ միայն յայտնութիւններ եւ երեւումներ։ Անասունները կ'ապրին բնազդով, իսկ

մարդիկ նպատակով: Մարդ ի՛նչ որ ընէ, նպատակի՛ մը համար կ'ընէ: Սրբութիւնը Աստուծոյ ներկայութիւնն է հոգիի մը մէջ. Աստուծոյ շնորհքը, լոյսը, մտերմութիւնը, Անոր կամփին գործադրութիւնը ամէն գնով, միշտ ու ամէն տեղ: Այսպիսի հաւատացեալներու կեանքի նպատակն է՝

«Եկեցէ Արքայութիւն քո»:

Մաշթոց կառչեցաւ իր իտէալին, լեռնէ լեռ, ձորէ ձոր ճամբորդեց, ամէն դուռ ափ առաւ, նեղութիւններու, դժուարութեանց տոկաց եւ հասաւ իր նպատակին: Բարեգործութիւնը յաճախ կը կատարուի ի ցոյց մարդկան, աւելի մեծ շահերու, փառասիրութեան եւ ուրիշ ծածկուած եսական նպատակներու համար:

Կեանքի իսկական գեղեցկութիւնն ու զօրութիւնը սիրելու հրաշագործ արտայայտութեան մէջ կը կայանայ: «Սէրը երկայնամիտ է ... --Ա. Կորնթ. ԺԳ. 4-8: Կրցա՞ծ եմ կեանքս նուիրել մարդկային վսեմ նպատակներու: Կը նկատէի, պատեհապաշտ եւ քախտախնդիր մարդիկ, որոնք առիթէն օգտուելով, սքեմը հագած, եկեղեցականի հանգամանքով կը ծառայէին այլ նպատակներու. փոխանակ Յիսուս Քրիստոսի սրբազան առաքելութեան: Եկեղեցին սուրբ է իր գլուխով (Քրիստոսով) եւ սուրբ ըլլալու է իր քնոյթով, նպատակով, առաքելութեամբ եւ կոչումով: Եկեղեցւոյ միութեան խորքը Քրիստոսի Անձն է:

ԱԼՊԷՌ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

Ո՞Վ Է ԱՍՏՈՒԱԾ

Սակաւաթիւ հաւատացեալները գիտեն, թէ ո՞վ է Աստուած, յատկապէս այն քարեպաշտ ու քարեհոգի քրիստոնեաները, որոնք կը ներգգան Անոր կենդանի ու խօսուն ներկայութիւնը իրենց հոգիին մէջ:

Հաւատք՝ Աստուծոյ անփոխարինելի պարգեւն է, երկինքէն շնորհուած:

Աստուած յաւիտեանականութիւնն է ու տիեզերքի Տիրակալը, անձնունդ, անեղ, անպարագրելի, անպարունակելի եւ անմեկնելի:

Ան՝ մեզի հետ է, մեր մօտը, մեր քովը եւ ամէն մարդու մէջ: Մեր կեանքին ու ճակատագրին տնօրինողն է եւ Առաջնորդը:

Աստուծոյ հաւատալով եւ գԱստուած պաշտելով կը դառնանք իր որդեգիրը, իր հոգեւոր զաւակները, ընդելուզուելով իր աստուածային էութեան ու քնութեան հետ:

Շնորհիւ Քրիստոսի վարդապետութեան, մենք կը ճանչնանք մեր յաւիտեանական Հայրը ու կը փառաւորենք իր Անունը, որպէս երկրի ու երկնքի Արարիչը:

Որքան ալ պայքարին ու փորձեն մերօրեայ անաստուածները իրենց պղտոր գաղափարներով ալօսել մեր իմացականութիւնը, մենք կը մնանք ժայռանիստ մեր հաւատքին վրայ ու չենք մոլորիր ճշմարտութեան ճանապարհէն:

Մենք՝ մեր հաւատքին ամբողջ զօրութեամբ, կ'ընդունինք ու կը ճանչնանք ճշմարիտ աստուծոյ գոյութիւնը, Քրիստոսի Աւետարանին անհերքելի վկայութեամբ:

Կրնանք որոշ տեսնել, այս անկայուն ու ապերախտ ժամանակներուն, Աստուծոյ ճշմարտութիւնը՝ այն բոլոր դժմեքներուն վրայ, որոնք քարոյական եւ